

Riktlinje för användande av artificiell intelligens (AI)

KOMMUNSTYRELSEN

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn Riktlinje för användande av artificiell intelligens (AI)		Dokumenttyp Riktlinje	Omfattar Kommunen
Beslutsinstans Kommunstyrelsen	Dokumentansvarig Kommunjurist	Publicering www.sala.se , intranät	
Beslutad datum 2025-11-12	Översyn bör göras	Klassificering 1.3.1	Diarienummer 2025/1049
Relation	Ersätter	Författningssamling KFS saknas revision 00	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	6
1.1	Syfte	6
2	DEFINITIONER.....	7
3	JURIDIK OCH INFORMATIONSSÄKERHET I SAMBAND MED AI	8
3.1	Informationssäkerhet	8
3.2	Personuppgifter och dataskydd	8
3.3	Sekretess	9
3.4	Annan känslig information	9
3.5	Upphovsrättskyddat material	9
4	ATT ANVÄNDA AI-SYSTEM.....	11
4.1	Användning av allmänt tillgängliga AI-system	11
4.2	Använda resultatet från generativ (skapande) AI	11
4.3	Att skaffa, utveckla eller införa AI-system	12

1 INLEDNING

Artificiell intelligens (AI) är ett snabbt växande område som erbjuder stora möjligheter att effektivisera, utveckla och förbättra arbetet inom kommunens olika verksamheter. Samtidigt som tekniken skapar nya förutsättningar kräver den ett ansvarsfullt användande. Med all ny teknologi följer även vissa risker. Det är därför avgörande att AI används i enlighet med gällande lagar, riktlinjer och rutiner.

Kommunen har ett särskilt ansvar för transparens och rättssäkerhet. Enligt förvaltningslagen ska beslut kunna motiveras och förklaras. När AI används i arbete som påverkar den enskilde måste det gå att förklara hur systemet fungerar och hur det kommit fram till sina bedömningar. Vissa AI-system är dock så tekniskt avancerade att det inte alltid går att förstå exakt hur ett beslut har tagits. Då bör AI inte användas för beslut som direkt påverkar enskilda personer. I sådana situationer bör AI fungera som ett stöd, där det alltid är en människa som fattar det slutliga beslutet.

Ansvar för hur AI används ligger hos varje medarbetare. Det innebär att medarbetare i Sala kommun är ansvariga för vilken information som matas in i AI-baserade system och för hur resultaten från systemen används.

1.1 Syfte

Denna riktlinje syftar till att ge stöd i hur AI kan användas på ett säkert och lagenligt sätt inom Sala kommun. Riktlinjen bygger på de lagar och regler som redan gäller för kommunens verksamhet och kommer att uppdateras i takt med att tekniken utvecklas och nya behov eller risker uppstår.

2 DEFINITIONER

Artificiell intelligens (AI)

Teknik som gör att datorer kan utföra uppgifter som normalt kräver mänsklig intelligens, exempelvis inläring och problemlösning.

AI-system

Applikationer, programvaror eller digitala tjänster som innehåller artificiell intelligens (AI) i större eller mindre utsträckning. AI-system kan exempelvis användas för att generera innehåll, ge rekommendationer, fatta beslut eller lösa specifika uppgifter.

Allmänt tillgängliga AI-system

AI-system som är öppet tillgängliga för allmänheten via exempelvis en webbsida eller app. Allmänt tillgängliga AI-system är inte framtagna för kommunens behov och har därför inte granskats eller godkänts av kommunen.

Generativ AI

Generativ AI eller skapande AI är AI-system som kan skapa nytt innehåll som text, bilder, video eller kod utifrån enkla instruktioner eller exempel.

Informationssäkerhet

Informationssäkerhet handlar om att skydda information så att den bara är tillgänglig för behöriga, är korrekt och finns tillgänglig när den behövs.

Offentlig information

Offentlig information är uppgifter, data eller information som inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt.

Känsliga personuppgifter

Känsliga personuppgifter är en kategori av personuppgifter som kräver extra skydd på grund av deras natur och omfatta uppgifter om exempelvis etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa, sexualliv eller sexuell läggning samt genetiska och biometriska uppgifter som entydigt identifierar en person.

Särskilt skyddsvärda personuppgifter

Särskilt skyddsvärda personuppgifter är uppgifter som trots att de inte räknas som känsliga enligt Dataskyddsförordningen (GDPR), ändå är särskilt skyddsvärda. Exempel är personnummer, vissa ekonomiska uppgifter, omdömen eller värderingar om en persons sociala förmåga, inlärningsförmåga, provresultat eller annan information som rör den privata sfären.

3 JURIDIK OCH INFORMATIONSSÄKERHET I SAMBAND MED AI

Vid användning av AI-system i kommunal verksamhet uppstår både juridiska och informationssäkerhetsmässiga frågor som måste beaktas. Hantering av information särskilt personuppgifter, sekretessbelagd information eller annan känslig information styrs av lagar som exempelvis offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller dataskyddsförordningen (GDPR).

För att uppfylla både rättsliga krav och skydda kommunens information är det därför avgörande att varje AI-användning föregås av en noggrann bedömning. Det kan till exempel innebära att göra en konsekvensbedömning enligt bestämmelserna i GDPR eller kontrollera att systemet uppfyller kraven för informationsklassning.

3.1 Informationssäkerhet

Att använda ett AI-system innebär oftast att man matar in information. Denna information kan omfattas av lagar som reglerar exempelvis personuppgiftsbehandling, sekretess eller upphovsrätt.

När kommunen själv utvecklar eller upphandlar AI-system finns möjlighet att ställa krav på hur informationen ska skyddas. För allmänt tillgängliga AI-tjänster är det däremot leverantörens användarvillkor som styr hur informationen får hanteras. I dessa fall har kommunen ingen kontroll över hur information lagras eller används.

Medarbetare i Sala kommun har alltid ansvar för att kommunens information skyddas mot obehörig åtkomst, spridning eller felaktig användning. Om det råder osäkerhet kring vilken information som är lämplig att använda i ett AI-system bör chef, kommunjurist eller dataskyddsombud kontaktas för vägledning.

3.2 Personuppgifter och dataskydd

Att mata in personuppgifter i ett AI-system räknas som personuppgiftsbehandling och omfattas därför av reglerna i GDPR. All sådan behandling måste följa GDPR:s grundläggande principer.

Innan ett AI-system används för att hantera personuppgifter ska följande vara uppfyllt:

- Att GDPR:s grundläggande principer följs.
- Det har gjorts en bedömning att personuppgiftsbehandlingen är tillåten enligt GDPR.

- En konsekvensbedömning (DPIA) har genomförts efter behov.

Om ingen bedömning har gjorts utifrån GDPR är det inte tillåtet att mata in personuppgifter i ett AI-system.

3.3 Sekretess

Enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) får information som omfattas av sekretess inte röjas för utomstående. Om en medarbetare röjer sekretessbelagda uppgifter på detta sätt kan det vara straffbart som brott mot tystnadsplikten enligt brottsbalken (1962:700).

Sekretessbelagd information får inte matas in i allmänt tillgängliga AI-system.

3.4 Annan känslig information

Känslig information kan vara sådant som om det sprids riskerar att skada enskilda personer, grupper eller kommunen som helhet. Det kan till exempel handla om uppgifter från interna möten eller preliminära bedömningar i ärenden.

Allmänt tillgängliga AI-system kan använda det som matas in för att träna sina modeller. Det betyder att information som en medarbetare matar in kan återanvändas och bli synlig för andra användare. Därför är det viktigt att medarbetare aldrig använder öppna AI-system för att dela känslig information.

3.5 Upphovsrättsskyddat material

Det är idag oklart i lagen om det är tillåtet att mata in upphovsrättsskyddat material (exempelvis texter, bilder eller musik) i ett AI-system. Det kan vara tillåtet enligt vissa undantag i upphovsrättslagen, men detta har ännu inte prövats rättsligt. Därför bör medarbetare vara försiktiga och undvika att använda upphovsrättsskyddat material i AI-system.

När det gäller bilder är det särskilt viktigt att tänka på hur de skapas och används. AI-genererade bilder får inte redigeras eller manipuleras på ett sätt som förvränger verkligheten eller riskerar att vilseleda mottagaren. Det gäller till exempel om bilden används i ett sammanhang där den kan uppfattas som dokumentation av verkliga händelser.

Det är inte heller tillåtet att använda bilder med riktiga personer och bearbeta dessa med AI för att kringgå regler om personuppgifter enligt GDPR.

Om AI-genererade bilder eller illustrationer används i kommunens verksamhet ska det tydligt framgå att de är skapade med hjälp av AI. Detta är viktigt för att upprätthålla transparens gentemot mottagaren.

4 ATT ANVÄNDA AI-SYSTEM

Oavsett om AI-systemet är allmänt tillgängligt, generativt eller särskilt anpassat för kommunens behov gäller två grundläggande saker;

- Medarbetaren ansvarar för den information som matas in i AI-systemet.
- Medarbetaren ansvarar också för hur resultatet från AI-systemet används.

4.1 Användning av allmänt tillgängliga AI-system

Allmänt tillgängliga AI-system finns fritt tillgängliga på internet. Det är viktigt att känna till deras begränsningar. När medarbetare använder dessa verktyg godkänner de användarvillkoren själva. Kommunen har inget avtal med leverantören och därför kan kommunen inte kontrollera hur informationen används eller lagras.

Medarbetare ska vid användning av allmänt tillgängliga AI-system känna till:

- Endast mata in offentlig information.
- Använd aldrig ett allmänt tillgängligt AI-system för att fatta beslut eller som en del av handläggningen av ärenden.
- AI-system från okända avsändare får inte användas i arbetet.
- AI-system får aldrig ges tillgång till information på kommunens datorer eller enheter
- Personuppgifter, sekretessbelagd information och annan känslig information får aldrig matas in i dessa AI-system.

4.2 Använda resultatet från generativ (skapande) AI

Generativ AI är system som kan skapa nytt innehåll exempelvis texter eller bilder utifrån enkla instruktioner. Medarbetare som använder generativ AI ansvarar för att granska och kontrollera det som AI-systemet har skapat. Det är viktigt att förstå hur tekniken fungerar och att resultatet alltid behöver bedömas med yrkesmässigt omdöme.

Medarbetare ska känna till:

- Medarbetaren ansvarar för att innehållet är korrekt, neutralt och fritt från fördomar.
- Yrkesmässiga bedömningar kan inte överlåtas till ett AI-system.

- Material som genererats av AI ska hanteras som om medarbetaren själv har skrivit den.

4.3 Att skaffa, utveckla eller införa AI-system

Att införa AI-system i kommunens verksamheter är en viktig del av Sala kommuns digitaliseringsarbete. Oavsett om ett AI-system köps in, utvecklas eller tas i bruk ska det ske på ett ansvarsfullt och lagligt sätt.

Både leverantör och system granskas för att säkerställa att information hanteras tryggt och att kommunen har kontroll genom rätt funktioner och avtal.

All relevant lagstiftning ska beaktas redan i planeringsfasen såsom offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förvaltningslagen (2017:900), kommunallagen (2017:725), GDPR samt EU:s AI-förordning. Vidare ska kommunens etablerade processer alltid följas som personuppgiftsbiträdesavtal och informationsklassning.

Riktlinje för användande av artificiell intelligens (AI)
Kommunstyrelsen

SALA KOMMUN

Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

